

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 31. august 2022 holdt Østre Landsret møde i retsbygningen, Østre Landsrets Plads 1, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Tine Egelund Thomsen, Arne Brandt og Stine Fruergaard Andersen (kst.), førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

17. afd. nr. S-1147-22:

Anklagemyndigheden

mod

T

(cpr.nr. ...)

(advokat Jonas Christoffersen)

Ingen var indkaldt eller mødt.

Der fremlagdes udskrift af retsbogen fra Retten i Hillerød (9-4452/2021) med bilag, rettens fremsendelsesbrev af 21. april 2022, kæreskrift af 19. april 2022 fra advokat Jonas Christoffersen, supplerende kæreskrift af 11. maj 2022, Rigsadvokatens kæresvarskrift af 2. juni 2022, kærereplik af 13. juni 2022 samt Rigsadvokatens mail af 20. juni 2022. Landsretten fastsatte frist til den 8. august 2022 på afsluttende bemærkninger, men har ikke modtaget yderligere indlæg.

T har kæret Retten i Hillerøds kendelse af 8. april 2022, hvorved Ts anmodning om fastsættelse af en frist på 3 måneder for Rigsadvokatens afslutning af undersøgelsen om udlevering af T, subsidiært for Rigsadvokatens begrundede afgørelse om forældelse, således at retten kan tage stilling til spørgsmålet om forældelse, ikke blev taget til følge.

T har nedlagt påstand om, at sagen skal hjemvises til byretten til fortsat behandling af begæringen af 25. oktober 2021.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

T har til støtte for påstanden henholdt sig til sine bemærkninger for byretten og har supplerende anført navnlig, at udleveringsloven og retsplejeloven skal fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 13, således at sigtede og tiltalte også i udleveringssager har adgang til et effektivt retsmiddel over for urimelig lang sagsbehandlingstid.

Retsplejelovens § 718 b er efter sin ordlyd begrænset til afgørelser om ”påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning.” En afgørelse om indstilling om udlevering efter udleveringslovens § 35 må imidlertid sidestilles hermed, således at retten har hjemmel i bestemmelsen til at fastsætte en frist, herunder fordi retsplejeloven efter forarbejder til gentagne ændringer af udleveringsloven skal anvendes med ”de fornødne lempelser” på udleveringssager.

Hverken retsplejeloven eller udleveringsloven eller disse loves forarbejder indeholder nogen støtte for at antage, at retsplejelovens § 718 b, stk. 2, ikke også skulle finde anvendelse i udleveringssager. Såfremt retsplejeloven ikke anses for at indeholde hjemmel for fastsættelse af en frist, må hjemlen findes i lov om inkorporering af EMRK, hvorefter artikel 13 er gældende ret.

Henset til, at Danmark ikke ved en senere straffastsættelse kan kompensere for en krænkelse af Ts ret til en retfærdig rettergang inden rimelig tid, kan Danmark kun sikre Ts adgang til et uafhængigt og effektivt retsmiddel mod urimelig lang sagsbehandlingstid, såfremt retten

finder hjemmel i retsplejelovens § 718 b, stk. 2, eller i inkorporeringsloven til at fastsætte en frist for Rigsadvokatens undersøgelse af sagen.

Klageadgangen til justitsministeren opfylder ikke kravet om adgang til en uafhængig prøvelse. Det er baggrunden for, at Justitsministeriet i notatet af 14. januar 2004 drøfter effektiviteten af adgangen til at indbringe Justitsministerens afgørelse, da domstolsprøvelse er nødvendig for at sikre en uafhængig prøvelse. Kravet om uafhængighed er særligt tungtvæjende i den foreliggende sag, hvor Rigsadvokatens beslutning i 2011 om ikke at søge Østre Landsrets afgørelse indbragt for Højesteret resulterede i en voldsom diplomatisk og politisk reaktion fra den X-landske regerings side. Rigsadvokatens virke for at udlevere T må ses i lyset af den nærliggende risiko for yderligere modreaktioner fra X-lands side i tilfælde af en beslutning om ikke at udlevere T til X-land. Rigsadvokaten kan – trods fem et halvt års sagsbehandling – endnu ikke afgive indstilling om at udlevere T til X-land. I stedet for at afslutte undersøgelsen med en indstilling om ikke at udlevere T, fortsætter Rigsadvokaten derfor sit virke for at søge T udleveret. Det er et mål, der tjener den danske regerings udenrigspolitiske interesser, herunder handelsinteresser. Justitsministeren kan derfor ikke opfylde kravet til en uafhængig prøvelse af, om rigsadvokaten, der er underlagt justitsministeren, respekterer retten til en retfærdig rettergang inden rimelig tid. En uafhængig prøvelse kan kun ske ved domstolene.

Da justitsministerens prøvelse ikke opfylder kravene i artikel 13, og da en domstolsprøvelse i medfør af grundlovens § 63 heller ikke vil opfylde kravene i artikel 13, er det nødvendigt for at sikre overholdelse af artikel 13 at fortolke udleveringslovens henvisning som omfattende en henvisning til retsplejelovens § 718 b, stk. 2.

Rigsadvokaten har til støtte for påstanden henholdt sig til sine bemærkninger for byretten og har supplerende anført navnlig, at det følger af retsplejelovens regler om anklagemyndighedens struktur og det dermed forbundne over-/underordningsforhold, at anklagemyndigheden kan give pålæg vedrørende behandlingen af en sag, tage stilling til spørgsmålet om tiltalerejsning m.m. Sådanne pålæg kan meddeles bl.a. på baggrund af en klage fra f.eks. den sigtede.

Efter votering afsagdes

k e n d e l s e :

Det følger af retsplejelovens § 718 b, stk. 2, jf. stk. 1, at retten undtagelsesvis kan fastsætte en frist for anklagemyndighedens afgørelse af tiltalespørgsmålet, hvis der er særlig grund til at kræve fremskyndelse af afgørelsen, og hvis afgørelsen ikke er truffet inden 1 år og 6 måneder efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort sigtede bekendt med sigtelsen. Retsplejelovens § 718 b er placeret i retsplejelovens kapitel 65 om påtalen.

Bestemmelsen blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 493 af 17. juni 2008. I Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1492 fra 2007 (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger), der danner grundlag for lovforslag nr. 78 af 27. februar 2008, fremgår af udvalgets overvejelser om forholdet til menneskerettighederne:

”Endelig taler hensynet til menneskerettighederne ikke blot for at sikre en sagsbehandlingstid inden for en rimelig frist, men også for at give den, der er sigtet i en straffesag, et retsmiddel ved en uafhængig judiciel instans til at søge dette håndhævet, således at retten i særlige tilfælde, hvor afgørelsen af tiltalespørgsmålet er trukket helt urimeligt i langdrag, på anmodning fra den sigtede kan bestemme, at tiltaleafgørelsen skal træffes inden en vis frist.”

Af lovforslaget fremgår, at Justitsministeriet har tilsluttet sig Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag, og at lovforslaget med enkelte ændringer er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Efter udleveringslovens § 1 (Lov nr. 117 af 22. februar 2020 om udlevering til og fra Danmark) kan den, der er sigtet for en strafbar handling i udlandet, udleveres fra Danmark. Vedrørende behandlingen af sager om udlevering fra Danmark fremgår det af § 32, at udleveringsanmodningen sendes til anklagemyndigheden, hvorefter politiet uden ophold iværksætter den undersøgelse, der er nødvendig for at afgøre, om betingelserne for udlevering er opfyldt. Det fremgår videre af § 32, at for denne undersøgelse finder retsplejelovens kapitel 66, 67 og 68 tilsvarende anvendelse.

Af forarbejderne til § 32 (Lovforslag nr. 78 af 27. november 2019 om udlevering til og fra Danmark) fremgår, at der er tale om en videreførelse af gældende ret, og at der ikke er tilsigtet en ændring af den gældende retstilstand, men alene foretaget nogle præciseringer i forhold til

de gældende bestemmelser. Den tilsvarende bestemmelse i udleveringsloven fra 1967 (lov nr. 249 af 9. juni 1967) indeholdt en generel henvisning til, at retsplejelovens 4. bog fandt anvendelse med de fornødne lempelser.

Efter placeringen af retsplejelovens § 718 b i lovens kapitel 65 om påtalen, samt under henvisning til det, der er anført i forarbejderne, tiltræder landsretten, at bestemmelsen uanset den tidligere generelle formulering ikke finder anvendelse på sager, der behandles efter udleveringsloven.

Den overordnede anklagemyndighed fører efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10 tilsyn med den underordnede anklagemyndighed. Justitsministeren er de offentlige anklageres overordnet og fører tilsyn med disse jf. retsplejelovens § 98. Dette tilsyn omfatter også anklagemyndighedens sagsbehandlingstid, herunder tilsyn med, at enhver sag fremmes med den hurtighed, som dens beskaffenhed tillader, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Justitsministeren kan efter retsplejelovens § 98, stk. 3, give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager. T har således haft mulighed for at klage over sagsbehandlingstiden til justitsministeren, hvilket han også har gjort. Det, der er anført om Den Europæiske Menneskerettigheds Konventions artikel 13, kan herefter ikke føre til et andet resultat.

Landsretten tiltræder endvidere, at der i retsplejelovens § 846, stk. 1, nr. 3, der er placeret i kapitel 77 om tiltale og forberedelse af hovedforhandling i 1. instans, eller principperne bag bestemmelsen ikke er hjemmel til i sagen, der endnu ikke er indbragt for retten, at fastsætte en frist for Rigsadvokatens stillingtagen til spørgsmålet om forældelse.

På denne baggrund stadfæster landsretten byrettens kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Byrettens kendelse stadfæstes.

Sagen sluttet.

Retten hævet.